

Researcher: Social Science Studies

(2017) Cilt 5, Sayı 10, s. 36-50

RSSS
ISSN:2148-2691

Üniversite Öğrencilerinin Şehir Memnuniyetlerini Etkileyen Faktörlerin Araştırılması: Dumlupınar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama

Ayşegül YILDIZ¹, Erkan ARI², Veysel YILMAZ³

Özet

Üniversiteler, eğitim kurumları olarak katkıda bulunmalarının yanı sıra, buldukları kenti ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan da desteklemektedir. Özellikle, üniversite öğrencilerinin yaptığı harcamalar, konut ve hizmet talebi yerel ekonomiye büyük oranda canlılık getirmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin yaşam kalitesinin artırılması ve öğrenim gördükleri şehirden olumlu kanaatlerle ayrılmaları şehrin imajı için son derece önemlidir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin buldukları şehirden ve şehrin sunduğu hizmetlerden memnuniyetini etkileyen faktörleri araştırmaktır. Bu amaçla, Dumlupınar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde eğitim gören 413 öğrenciye “Şehir Olanakları Memnuniyet Ölçeği” uygulanmış, öğrencilerin memnuniyet düzeyini etkileyen 13 faktör yapısı açıklayıcı faktör analiziyle tespit edilmiştir. Çalışmada, elde edilen faktörler ile şehir memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki regresyon analizi ile ortaya konulurken, şehir olanakları memnuniyet ortalamaları ile demografik değişkenler arasındaki ilişki ANOVA ile incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler

*Şehir Memnuniyeti
Üniversite Öğrencileri
Açıklayıcı Faktör Analizi
Regresyon Analizi*

The Investigation of Factors Effecting City Satisfaction of University Students: An Application on Dumlupınar University Students

Abstract

Besides, contributing as educational institutes, universities support to economic, social and cultural aspects of the city they are located at. Especially, expenditures of university students and their demand for housing and other services bring life to the local economy substantially. Therefore, it is extremely important for cities to have a positive image on university students, increasing the quality of services targeting them. In this regard, the aim of our study is to examine the factors which have effect on university students' satisfaction from the city and the services it

Keywords

*City satisfaction
University Students
Exploratory factor analysis
Regression analysis*

¹ Arş. Grv., Dumlupınar üniversitesi, İİBF, Ekonometri Bölümü, aysegul.yildiz@dpu.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar üniversitesi, İİBF, Ekonometri Bölümü, erkan.ari@dpu.edu.tr

³ Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü, vyilmaz@ogu.edu.tr

offers. For this purpose, "City Facilities Satisfaction Scale" is applied to 413 students, who are studying in Economic and Administrative Sciences Faculty of Dumlupınar University and 13 factor structure which affect the satisfaction levels of students are identified with explanatory factor analysis. In the study, while the relationship between obtained factors and city facilities satisfaction levels is revealed with the regression analysis, the relationship between demographic variables and city facilities satisfaction means are analysed with ANOVA.

GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin ilerlemesine destek olmak, meslek dallarının ihtiyaç duyduğu rasyonel düşünen, sorgulayıcı bireyler yetiştirmek ve kültürler arası etkileşimi sağlamak toplumsal yaşamın gelişmesine katkıda bulunan üniversitelerin en temel hedefleri arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra, üniversiteler buldukları kentin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

Kentleşmenin tam olarak gerçekleşmediği az gelişmiş veya gelişmekte olan şehirlerde, üniversite öğrencilerinin yapmış olduğu harcamalar, talep edilen konut, hizmetler, altyapı, sosyal-kültürel alanlar kentte farklı bir yerleşim sisteminin oluşmasına ve ekonominin canlılık kazanmasına neden olmaktadır (Gültekin vd., 2008).

Şehir imajının kendi vatandaşlarının memnuniyet seviyeleriyle ilişkili olduğu göz önüne alındığında, kentin en önemli yapılarından biri olan üniversitelerin ve öğrencilerinin memnuniyet seviyelerinin araştırılması büyük önem arz etmektedir. Günümüzde öğrencilerin üniversite hayatından beklentileri eğitim ve öğretime ek olarak, kentin sunduğu ulaşım, sosyal ve kültürel çevre, barınma ve istihdam olanakları gibi birçok faktörü içinde bulundurmaktadır (Arslan, 2016). Üniversite imkanlarının iyi olmasıyla birlikte kentin imaj ve imkanlarının da gelişmiş olması o kentte bulunan üniversitelerin tercih edilme oranını büyük ölçüde arttırmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimler, yükseköğrenim kurumlarının gerek ekonomik gerek sosyal ve kültürel katkılarını göz önünde bulundurarak kent imajını iyileştirmeye yönelik planlı çabalar içine girmelidir (Demirel, 2014).

Şehir memnuniyet düzeyini arttırmaya yönelik faktörlerin belirlenmesine paralel olarak konuyla ilgili literatür incelendiğinde pek çok çalışmaya rastlanılmaktadır. Fernandez ve Kulik (1981), cinsiyet, yaş medeni durum, eğitim düzeyi, sağlık durumu, kentte veya kırsal gölgede yaşama, ailenin geliri ve ırk değişkeni ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi çoklu doğrusal regresyon analizi ile ortaya koymuştur.

Bonaiuto vd. (1999), Roma'da bireylerin yerleşim yerine olan bağlılıklarını temel bileşenler analizi ve yapısal eşitlik modeliyle ortaya koymuştur. Şehrin mimari yapısı ve yeşil alanları, sosyal ilişkileri, kültürel-spor-sağlık-ulaşım hizmetleri ve çevrenin kalitesi ile ilgili ölçeklerin her biri ayrı ayrı yapısal eşitlik modeli ile analiz edildikten sonra yerleşim yeri bağlılığını etkileyen en önemli değişkenler demografik değişkenlerle birleştirilerek tek bir yapısal eşitlik modeli oluşturulmuştur. Sosyal ilişkiler, ikamet süresi, bireylerin sosyo ekonomik düzeyleri, kültürel aktiviteler bağlılığı etkileyen önemli değişkenlerdendir.

Lee (2008), Tayvan’da yaşayan insanların yaşam memnuniyetlerini yapısal eşitlik modeli ve doğrulayıcı faktör analiziyle incelemiştir. Belediye hizmetleri, çevresel memnuniyet, şehir güvenliği ve şehre duyulan bağlılık faktörlerinin tümü memnuniyete doğrudan etki ederken, en önemli değişkenin şehir güvenliği olduğu ortaya konmuştur.

Williams vd. (2008) Kanada’da gerçekleştirdikleri saha araştırmasında bireylerin yaşam kalitesini yaş, hane halkı geliri, bölgede ikamet edilen süre, komşularla olan sosyal ilişkiler ve kendini güvende hissetme değişkenleri açısından 2001 ve 2004 yıllarında elde ettiği sonuçları Anova, regresyon analizi ve çapraz tabloları kullanarak karşılaştırmalı bir şekilde incelemiştir. Çalışmada, gelir, şehirde ikamet ettikleri süre değişkenlerine göre şehir memnuniyet ortalamaları arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Hane halkı geliri her iki yıl için de yaşam kalitesini açıklayan en önemli değişkenler arasındayken, bir seneden az ikamet eden bireylerin yaşam kalitesi 2004 yılında düşmüştür.

Kellekçi ve Berköz (2010), konut ve çevresel kalite memnuniyetini arttıran faktörleri ortaya koymak amacıyla toplu konut alanlarında uygulanan anketleri faktör analizi tekniğiyle değerlendirmiştir. Çalışmada, memnuniyet derecesinin yükselmesinde etkili olan en önemli faktörler, erişilebilirlik konusunda merkezîyet, çevrenin bakımı ve güvenliği, komşuluk ilişkileri ve konut çevresi görünümü olarak belirlenmiştir.

Zeren (2011), “Stratejik Kent Yönetimi ve Kent Markası Oluşturma Süreci” adlı çalışmasında, kent markalaşma sürecini yönlendirmek ve paydaşların koordinasyonunu sağlamak üzere önerilen Stratejik Kent Yönetimi Modelini çalışmasında ayrıntılı olarak ele almıştır. Çalışmada, söz konusu modelin kent markalaşmasındaki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Rioux ve Werner (2011), Fransa’da yaşayan 72- 86 yaş arasındaki bireylerin yerleşim yerinden duydukları memnuniyeti, servis hizmetlerine erişilebilirlik konusunda merkezîyet, komşuluk ilişkileri, çevre ve konut memnuniyeti olmak üzere dört faktörde incelemiştir.

İsen (2013), tüketicilerin demografik özellikleri ile Konya şehir markası algılamaları arasında farklılığın olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmada, Konya ilinin güçlü ve zayıf yönleri tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, Konya kentinin bir marka oluşturabilecek niteliklere sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Ramkinssoon vd. (2013) yerleşim yerine olan bağlılığa etki eden faktörleri doğrulayıcı faktör analizi tekniğiyle incelemiştir. Bağlılığın yerleşim yeri memnuniyeti ve çevreci davranış niyeti üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapısal eşitlik modelini kullanmıştır.

Demirgüneş ve Avcılar (2014), OECD tarafından geliştirilen ve Daha İyi Yaşam İndeksi (BLI) ölçeğinde yer alan değişkenlerle, Osmaniye ilinde yaşayan halkın şehirden duydukları memnuniyet düzeylerini doğrulayıcı faktör analizi yöntemiyle belirlemiştir. Elde edilen bulgulara göre şehirde yaşayan sakinlerin gelir düzeyleri, iş olanakları, barınma imkanları, kişiler arası sosyal ilişkiler, sosyo kültürel ve siyasal imkanlar, çevrenin kalitesi gibi faktörlerin halkın memnuniyetini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Demirel (2014), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin Burdur kent imajına ilişkin algılarını ölçmeyi amaçladığı çalışmada, öğrencilerin kent avantajlarına, soyut imaj unsurlarına ve Burdur halkına yönelik imaj algıları ölçülmüştür. Burdurlu olmayan ve üniversite eğitimi almak amacıyla Burdur'a gelen 962 öğrenciye anket uygulanarak veriler toplanmıştır. Elde edilen sonuçlarda, hem Burdur kenti hem de Burdur halkına yönelik imaj algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Karamustafa vd. (2010), şehir yaşam kalitesini şehir pazarlaması ile ilişkilendirerek, şehirlerin pazarlanmasında ön plana çıkabilecek şehir yaşam faktörlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, Kayseri örneğinde şehir yaşam kalitesi değerlendirilmiş ve şehir planlamasında kullanılacak faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, Kayseri'de yaşayan 400 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, Kayseri'nin şehir yaşam kalitesi bakımından önemli faktörlere sahip olduğunu ve bu faktörlerin Kayseri şehrinin pazarlanmasında kullanılmasında bir avantaj oluşturabileceği ortaya koyulmuştur. Ayrıca çalışmada, demografik özellikler bakımından gelir, Kayseri'de ikamet etme süreleri bakımından bireylerin yaşam memnuniyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada ise yazarlar tarafından geliştirilen anket yoluyla Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin, Kütahya'ya ilişkin memnuniyet düzeylerini arttıran faktörlerin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmada açıklayıcı faktör analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Veri Toplama Aracının Tasarımı

Çalışmada öncelikle OECD'nin "Better Life Index" ölçeğinde yer alan faktörler dikkate alınarak veri derleme aracı geliştirilmiştir (<http://www.oecdbetterlifeindex.org/>).

Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini ve soruların birbirleriyle olan iç tutarlılığını ortaya koymak amacıyla güvenilirlik analizi yapılmış ve Cronbach Alpha değeri 0,93 olarak tespit edilmiştir. Şehir olanakları memnuniyeti ölçeğindeki her bir faktörler için ise Cronbach Alfa değerleri sırasıyla; Çevresel İmkanlar için 0,855; Kültür-sanat için 0,920; İstihdam Koşulları için 0,827; Eğitim İmkanları için 0,806; Ulaşım İmkanları için 0,781; Güvenlik için 0,741; Yaya Ulaşım imkanları için 0,819; Öğrenci Halk İlişkileri için 0,900; Kiralık Konutlar için 0,839; Öğrenciye Kiralanan Konutlar için 0,705; Demokrasi- Özgürlük İmkanları için 0,735; Yerel Yönetim için 0,682; Sosyal İmkanlar için ise 0,743 olarak hesaplanmıştır. Ölçek, uygulama yapılmadan önce tutum ifadelerinin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek amacıyla 100 kişilik bir öğrenci grubu üzerinde yüz yüze uygulanarak deneme yapılmış ve anlaşılması güç sorular anketten çıkarılmış, kimi sorular ise düzeltilmiştir.

2.2. Anakütle ve Örneklem

Çalışmada anakütle, 2015-2016 öğretim yılında Dumlupınar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitim gören öğrencilerdir. Araştırmaya basit tesadüfi örnekleme

yöntemi ile belirlenmiş 450 öğrenci katılmıştır. Araştırmada 37 anket eksik, silik ve hatalı doldurulduğundan değerlendirilmeye alınmamış ve 413 öğrencinin anketi analize dahil edilmiştir. Ankette öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, geliri, medeni durumu, bölümü, sınıfı, ikamet ettiği konut tipi, kullandıkları yakıt türü, hanede yaşayan kişi sayısı, ilişkin sorular yer almıştır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin %62,5’inin kadın, % 37,5’inin ise erkeklerden oluştuğu gözlenmektedir. Yaş ve medeni durumlara bakıldığında ise katılımcıların büyük bir çoğunluğunu 18-22 yaş arasında (%81,4) ve bekar (%97,6) öğrencilerin oluşturduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %31’i maliye, %19,1’i siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler bölümlerinde öğrenim görmekteyken 2. sınıf öğrencileri genel dağılımın %41,9’unu oluşturmaktadır.

Öğrencilerin aylık gelirlerine bakıldığında, % 39,2’sinin 250-500 TL arasında olmasının yanı sıra 500-750 ve 750-1000 TL arasında gelire sahip olanların yüzdeleri sırasıyla %26,9 ve %17,2’dir. İkamet edilen konut tipiyle ilgili verilen cevaplar incelendiğinde, 265 öğrenci (%64,2) yurt veya apartta yaşadığını belirtirken, 226 öğrenci (%54,7) ise kirada kaldığını belirtmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kişisel Özellik	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	258	62,5
Erkek	155	37,5
Medeni Durum		
Bekar	403	97,6
Evli	10	2,4
Yaş		
18’den az	2	0,5
18-22	336	81,4
22-26	68	16,5
26-30	4	1,0
30’dan fazla	3	0,7
Bölüm		
Ekonometri	43	10,4
İktisat	73	17,7
İşletme	43	10,4
Maliye	128	31,0
Kamu Yönetimi	47	11,4
Siyaset Bilimi	79	19,1

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri (Devam)

Sınıf		
1	120	29,1
2	173	41,9
3	69	16,7
4	51	12,3
Gelir		
250'den az	17	4,1
250-500	162	39,2
500-750	111	26,9
750-1000	71	17,2
1000-1250	24	5,8
1250'den fazla	28	6,8
İkamet edilen konut tipi		
Müstakil	23	5,6
Apartman Dairesi	125	30,3
Diğer (yurt,apart)	265	64,2
Konut sahipliği		
Kira	226	54,7
Mülk	39	30,4
Lojman	4	1,0
Diğer	144	34,9
Kullanılan yakıt türü		
Kömür	18	4,4
Oduun	7	1,7
Doğalgaz	335	81,1
Fueloil	2	0,5
Elektrik	1	0,2
Merkezi sistem	23	5,6
Diğer	27	6,5
Kullanılan içme suyu türü		
Hazır su	336	86,2
Şehir şebeke suyu	42	10,2
Diğer	15	3,6
Hanede yaşayan kişi sayısı		
1-3	182	44,1
4-5	165	40,0
6-7	43	10,4
8 ve daha fazla	23	5,6
İkamet Süresi		
1-2	274	66,3
3-4	102	24,7
5-6	18	4,4
7-8	2	0,5
10 yıldan fazla	17	4,1

Kullanılan yakıt ve içme suyu türü dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %81,1'i doğalgaz ile ısınmakta , %86,2'lik kısmı ise hazır su tüketmektedir. 182 öğrencinin (%44,1) hanesinde 1-3 kişinin yaşadığı 165 (%40) öğrencinin ise hanesinde 4-5 kişinin yaşadığı

tablodan görülmektedir. Kütahya'daki ikamet süreleri incelendiğinde ise 1-2 yıldır kentte yaşayan öğrencilerin genel dağılımın %66,3'ünü oluşturduğu gözlenmiştir.

2.3. Açıklayıcı Faktör Analizi ve Regresyon

Faktör analizi birbiriyle ilişkili çok sayıdaki değişkeni daha az sayıda, kavramsal olarak anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve sosyal bilimler, tıp, psikoloji, sosyoloji gibi alanlarda yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistiksel tekniklerden biridir (Kleinbaum, Kupper, & Muller, 1988). Faktör analizi ile geliştirilen ölçek doğrultusunda belli faktörler altında toplanan gözlenen değişkenlerin, kuramsal yapının göstergeleri olup olmadığına ilişkin bir sorgulama yapılır (Green vd., 1997).

Regresyon analizi, bağımlı değişken ile bir veya daha çok bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi tanımlama ve bu ilişkinin derecesini hesaplama ile ilgidir. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde önemli bir etkiye sahip olup olmadığını saptamak da regresyon analizinin başlıca amaçlarından biridir (Tarı, 2014).

Çalışmada Dumlupınar Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin şehir olanaklarından memnuniyetine yönelik algılarına etki eden faktörler, açıklayıcı faktör analizi ve regresyon analizi ile incelenmiş, demografik değişkenler açısından memnuniyet düzeyi ortalamaları arasında fark olup olmadığını ve varyansların homojenliğini test etmek amacıyla ANOVA uygulanmıştır.

3. AMPİRİK BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin şehir memnuniyetlerini ölçmek amacıyla yazarlar tarafından geliştirilen anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğrencilerin demografik bilgilerini, ikinci bölüm şehrin sahip olduğu olanaklara ait memnuniyet düzeylerini belirten görüşlerini, üçüncü bölüm ise şehirle ilgili ifadelerle katılım derecelerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Cevaplayıcıların memnuniyet düzeylerini ve şehirle ilgili ifadelerle katılım derecelerini belirlemek için 10'lu likert ölçeği (1: Hiç memnun değilim 10: Çok memnunum) kullanılmıştır.

Veriler açıklayıcı faktör analizi ardından regresyon analizi ile incelenmiştir. Şehir Olanakları Memnuniyet düzeyi ölçeğine ilişkin faktör analizi uygulanıp uygulanamayacağını tespit etmek için kullanılan örneklem yeterliliği ölçütü KMO değeri (0,901) ve araştırma verilerinden anlamlı faktörler çıkabileceğini gösteren Barlett küresellik test değeri 0,01 anlam düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Tablo 2'de şehir memnuniyet düzeyine ilişkin faktörler, faktör yükleri, varyans yüzdesi, özdeğerler ve Cronbach Alpha değeri yer almaktadır.

Tablo 2. Şehir Olanakları Memnuniyet Ölçeğine İlişkin Faktörler

Değişkenler	Faktör Yükleri	Varyans Yüzdesi	Özdeğer	Cronbach Alpha
<i>Faktör 1: Çevresel İmkanlar</i>		34,448	11,368	0,855
Şehrin yürüyüş yolları ile ilgili MD.	,801			
Şehrin yeşil alanları ile ilgili MD.	,742			
Şehrin spor alanları ile ilgili MD.	,736			
Şehrin parkları (oyun, yürüyüş vb) ile ilgili MD.	,724			
<i>Faktör 2: Kültür-Sanat</i>		6,927	2,286	0,920
Şehrin sahip olduğu sanatsal aktivitelerin çeşitliliği ile ilgili MD.	,794			
Şehrin sanat iklimi ile ilgili MD.	,792			
Şehrin sahip olduğu sanatsal aktiviteler ile ilgili MD	,769			
<i>Faktör 3: İstihdam Koşulları</i>		5,668	1,870	0,827
Şehirde iş bulma olanakları ile ilgili MD	,825			
Şehirde öğrencilerin iş bulabilme olanakları ile ilgili MD.	,774			
Şehrin iş koşulları ile ilgili MD.	,747			
<i>Faktör 4: Eğitim İmkanları</i>		4,651	1,535	0,806
Şehrin sahip olduğu üniversitelerin bölüm çeşitliliği ile ilgili MD	,857			
Şehrin sahip olduğu üniversitelerin sunduğu olanaklar ile ilgili MD.	,759			
Şehrin sahip olduğu kütüphanelerin yeterliliği ile ilgili MD.	,669			
<i>Faktör 5: Ulaşım İmkanları</i>		4,221	1,393	0,781
Şehirdeki ulaşım araçlarının ücretleri ile MD.	,813			
Şehirdeki ulaşım araçlarının çeşitliliği ile ilgili MD.	,747			
Yayaların ulaşım rahatlığı ile ilgili MD.	,735			
<i>Faktör 6: Güvenlik</i>		4,037	1,332	0,741
Geceleri belli bir saatten sonra sokakta yalnız dolaşılabilmesi ile ilgili MD.	,834			
Şehrin emniyet/güvenlik durumu ile ilgili MD.	,641			
Şehrin size hissettirdiği güven ile ilgili MD.	,595			
<i>Faktör 7: Yaya Ulaşım İmkanları</i>		3,629	1,198	0,819
Gideceğiniz yere yaya olarak ulaşımındaki MD.	,890			
Şehir merkezinde yaya olarak dolaşabilme ile ilgili MD.	,805			
<i>Faktör 8: Öğrenci Halk İlişkileri</i>		3,221	1,063	0,900
Halk-Öğrenci iletişimi ile ilgili MD	,850			
Halkın öğrenciye yardım etme istekliliği ile ilgili MD.	,835			

Tablo 2. Şehir Olanakları Memnuniyet Ölçeğine İlişkin Faktörler (Devam)

<i>Faktör 9: Kiralık Konutlar</i>		2,963	0,978	0,839
Şehirdeki kira fiyatları ile ilgili MD.	,853			
Öğrenciye kiralandan konutlar ile ilgili MD.	,828			
<i>Faktör 10: Öğrenciye Kiralanan Konutlar</i>		2,687	0,887	0,705
Öğrencilerin barındığı KYK yurtlarının yeterliliği ile ilgili MD.	,873			
Öğrencilerin barındığı apartlarla ile MD.	,713			
<i>Faktör 11: Demokrasi- Özgürlük İmkanları</i>		2,341	0,773	0,735
Şehrin demokrasi iklimi ile ilgili MD.	,766			
Şehirdeki özgürlük ortamı ile ilgili MD.	,681			
<i>Faktör 12: Yerel Yönetim</i>		2,310	0,762	0,682
Yerel yönetimin açtığı ücretsiz kurs hizmetleri ile ilgili MD.	,747			
Yerel yönetimin şehir temizliği ile ilgili MD.	,609			
<i>Faktör 13: Sosyal İmkanlar</i>		2,055	0,678	0,743
Şehrin sahip olduğu sosyal olanaklar ile ilgili MD.	,746			
Şehrin eğlence olanakları ile ilgili MD.	,531			

Şehir olanaklarından memnuniyet düzeyine ilişkin faktörleri belirlemek amacıyla 33 adet değişkene temel bileşenler analizi ve varimax rotasyonlu döndürme uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda elde edilen 13 faktör toplam varyansın % 79'unu açıklamaktadır. Ölçek alt faktörlerine ilişkin hesaplanan iç tutarlılık katsayıları ise 0,68 ile 0,92 arasında değişmektedir.

Analiz sonucunda elde edilen birinci faktör çevresel imkanlarla ilgili 4 değişkeni kapsamaktadır. Bu faktör toplam içinde %34,44 varyansa ve %11,36 öz değere sahiptir. Faktör 2 ve faktör 3 ise kültür sanat, istihdam koşulları ile ilgili ifadeleri içinde barındırırken sırasıyla bu faktörler toplam varyansın %6,92'sini ve 5,66'sını açıklamaktadır. Bu faktörlerin sırasıyla %2,28 ve %1,87 öz değere sahip olduğu görülmektedir. Dördüncü faktör şehirde bulunan üniversite ve kütüphanelerle ilgili ifadeler içerdiğinden eğitim imkanları şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktör toplam varyansın %4,65'ini açıklarken %1,53'lük bir öz değere sahiptir. Ulaşım imkan ve rahatlığı ile ilgili 3 değişkeni içeren beşinci faktör ulaşım imkanları olarak isimlendirilmiştir. Faktör %1,39'luk bir öz değere sahip olup toplam varyansın %4,22'sini açıklamaktadır. Benzer şekilde bakıldığında diğer faktörler için de aynı yorumlar yapılabilir.

Çalışmada bağımlı değişken olan şehir memnuniyetine ilişkin 8 soru yer almaktadır. Bu soruların iç tutarlılığını ölçen güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Şehir Olanakları Memnuniyet ölçeğinden elde edilen 13 faktör ile şehir memnuniyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla faktör skorlarına regresyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 3. Şehir Olanakları Memnuniyet Ölçeğine Ait Alt Faktörlerin Şehir Memnuniyetini Açıklama Düzeyi

Model	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	Sig.
	β	Std. Hata	β		
Sabit	-1,001E-013	,039		,000	1,000
Çevresel imkanlar	,127	,040	,127	3,205	,001
Kültür-sanat	,135	,040	,135	3,405	,001
İstihdam imkanları	,084	,040	,084	2,126	,034
Eğitim imkanları	,179	,040	,179	4,536	<0,05
Ulaşım imkanları	,240	,040	,240	6,060	<0,05
Güvenlik	,180	,040	,180	4,559	<0,05
Yaya ulaşım	,197	,040	,197	4,985	<0,05
Öğrenci-halk ilişkileri	,249	,040	,249	6,298	<0,05
Kıralık konutlar	,162	,040	,162	4,108	<0,05
Öğrenciye kiralanan konutlar	,129	,040	,129	3,272	,001
Demokrasi-Özgürlük	,092	,040	,092	2,325	,021
Yerel yönetim	,146	,040	,146	3,686	<0,05
Sosyal imkanlar	,199	,040	,199	5,031	<0,05
R^2	0,376				
D. R^2	0,356				
F	11,930				

Tablo 3'ten regresyon analizi sonucu elde edilen katsayılara bakıldığında, Şehir Olanakları Memnuniyet ölçeğine ilişkin tüm faktörlerin şehir memnuniyet düzeyini anlamlı ve pozitif bir şekilde etkilediği görülmektedir ($p < 0,05$). Modelin genel anlamlılığını ölçen F testi sonucuna göre ise şehir olanakları memnuniyetine ilişkin tüm faktörlerin bir bütün olarak modelde bulunmasının anlamlı olduğu ve şehir memnuniyetini etkilediği anlaşılmaktadır. Şehir memnuniyetine ait toplam varyansın %35,6'sı şehir olanaklarına ait faktörler tarafından açıklanmaktadır. Bir başka deyişle şehir memnuniyetinde (yordanan) meydana gelen değişimin %35,6'sı şehir olanaklarına ait 13 faktör tarafından açıklanmaktadır. Olguya, etkinin yönü ve gücü açısından bakıldığında öğrenci halk ilişkileri faktörünün memnuniyet üzerindeki etkisinin pozitif yönlü ve diğer faktörlere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir ($\beta=0,249$). İkinci olarak ulaşım imkanları şehir memnuniyetini anlamlı düzeyde etkilemiştir ($\beta=0,240$). Diğer faktör skorları sabit tutulduğunda, ulaşım imkanları değişkenindeki bir birimlik değişimin memnuniyet düzeyinde ortalama 0,240'lık bir artışa sebep olmaktadır. Tablo 3'ten şehir memnuniyet düzeyini açıklamada en düşük etkiye sahip

olan faktörün ise istihdam imkanları olduğu anlaşılmaktadır ($\beta = 0,084$). Benzer şekilde bakıldığında diğer faktörlere ait β katsayıları için de aynı yorumlar yapılabilir.

Demografik değişkenler açısından memnuniyet ortalamaları arasında fark olup olmadığını ve varyansların homojenliğini test etmek amacıyla tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. ANOVA sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin gelirlerine, cinsiyetine ve şehirde ikamet ettikleri süre değişkenlerine göre şehir olanakları memnuniyet düzey ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Memnuniyet Düzeyi Ortalamaları

		Frekans	\bar{X}	S.S
Güvenlik	Kadın	258	3,6085	1,85920
	Erkek	155	5,3204	2,24087
	Toplam	413	4,2510	2,17299
Çevresel imkanlar	Kadın	258	3,1289	1,71798
	Erkek	155	4,2597	1,94442
	Toplam	413	3,5533	1,88542
Demokrasi özgürlük	Kadın	258	3,5982	1,65091
	Erkek	155	4,4559	2,19701
	Toplam	413	3,9201	1,91762
Kültür-sanat	Kadın	258	2,9031	1,74897
	Erkek	155	3,4946	2,08525
	Toplam	413	3,1251	1,90149
Eğitim imkanları	Kadın	258	4,9806	2,15946
	Erkek	155	5,4495	2,14805
	Toplam	413	5,1566	2,16454

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Memnuniyet Faktörlerine İlişkin ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Güvenlik	Gruplararası	283,766	1	283,766	70,188	<0,01
	Grup içi	1661,658	411	4,043		
	Toplam	1945,423	412			
Çevresel imkanlar	Gruplararası	123,815	1	123,815	37,955	<0,01
	Grup içi	1340,763	411	3,262		
	Toplam	1464,578	412			
Demokrasi özgürlük	Gruplararası	71,235	1	71,235	20,278	<0,01
	Grup içi	1443,795	411	3,513		
	Toplam	1515,030	412			
Kültür-sanat	Gruplararası	33,880	1	33,880	9,565	,002
	Grup içi	1455,767	411	3,542		
	Toplam	1489,648	412			
Eğitim imkanları	Gruplararası	21,284	1	21,284	4,582	,033
	Grup içi	1909,035	411	4,645		
	Toplam	1930,319	412			

Analiz sonuçlarından erkek öğrencilerin güvenlik olanaklarından memnuniyet düzeylerine ilişkin ortalamaların ($\bar{X} = 5,32$) bayan öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X} = 3,6$) anlamlı ölçüde yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($p < 0,01$). Bir başka deyişle güvenlik olanaklarından memnuniyet cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Tablo 4'ten erkek öğrencilerin çevresel olanaklardan memnuniyet ortalamasının ($\bar{X} = 4,25$) bayanların ortalamasından ($\bar{X} = 3,12$) anlamlı derecede yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($p < 0,01$). Cinsiyete göre çevresel olanaklardan memnuniyet ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Demokrasi, kültür-sanat ve eğitim olanaklarından memnuniyet düzeyleri de cinsiyete göre farklılık arz etmektedir.

Öğrencilerin şehirde ikamet ettikleri süre değişkenine göre memnuniyet ortalamaları arasında fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü anova sonucunda kiralık konutlar, çevresel olanaklar ve öğrenci halk ilişkilerinden memnuniyet ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. 3-4 yıldır şehirde ikamet edenlerin kiralık konutlardan memnuniyetine ilişkin ortalaması ($\bar{X} = 2,32$) 10 yıldan fazla şehirde bulunanlardan ($\bar{X} = 3,67$) anlamlı derecede düşüktür. Ortalamalar arasındaki farklılığın nereden kaynaklandığını gösteren Tukey testine göre; 3-4 yıldır şehirde bulunan öğrencilerin 10 yıldan fazla yaşayanlara göre öğrenci halk ilişkilerinden memnuniyet düzeyleri arasındaki ortalama farkı ise $-2,06$ olduğundan, bu değer 3-4 yıldır şehirde ikamet edenlerin öğrenci halk ilişkilerinden daha az memnun olduğunu göstermektedir.

Gelir değişkenine göre ise güvenlik olanakları, çevresel olanaklardan memnuniyet, demokrasi-özgürlük imkanları ve istihdam koşulları ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Geliri 1250'den fazla olan bireylerin şehrin güvenlik olanaklarından memnuniyet düzey ortalamaları ($\bar{X} = 5,76$) geliri 250'den az olan bireylerin ortalamalarından ($\bar{X} = 3,58$) anlamlı derecede yüksek olduğu gözlenmiştir. Geliri 1250'den fazla olan bireylerin şehrin çevresel olanaklarından memnuniyet düzey ortalamaları ($\bar{X} = 4,16$) geliri 250'den az olan bireylerin ortalamalarından ($\bar{X} = 3,25$) anlamlı derecede yüksek olduğu gözlenmiştir.

4.SONUÇ VE TARTIŞMA

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde üniversitelerin buldukları kente ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan birçok katkısı olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Üniversite öğrencileri ise bu etkiyi sağlayan en temel aktörlerdendir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesini arttırmak amacıyla öğrenim görmekte oldukları üniversiteden ve şehirden memnuniyet düzeylerinin araştırılması büyük önem arz etmektedir.

Çalışmada öncelikle Dumlupınar Üniversitesi iktisadi idari bilimler fakültesinde eğitim gören öğrencilerin şehir olanaklarından memnuniyet düzeylerini etkileyen faktörler açıklayıcı faktör analiziyle tespit edilmiş ve 13 faktörlü bir yapı ortaya konmuştur. Ardından bu faktörlerin şehir memnuniyetini etkileme dereceleri regresyon analiziyle incelenerek demografik değişkenler açısından memnuniyet ortalamaları arasında fark olup olmadığı tek yönlü ANOVA ile araştırılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, Şehir Olanaklarından Memnuniyet ölçeğini açıklayan en önemli faktörlerin çevresel imkanlar, kültür sanat ve istihdam koşulları olarak belirlenmiştir. Çalışma sonucuna benzer şekilde, Demirgüneş ve Avcılar'ın (2014) ortaya koydukları çalışmada da, şehirde yaşayan sakinlerin, iş olanakları, barınma imkanları, sosyo kültürel faaliyeye siyasal imkanların ve çevresel imkanlar gibi faktörlerin halkın memnuniyetini önemli derecede etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Regresyon analizi sonucunda şehir memnuniyetini en fazla etkileyen değişkenin öğrenci halk ilişkileri ($\beta=0,249$) ve ulaşım imkanları ($\beta=0,240$) olduğu gözlenmiştir. Faktörlerin ilişkiyi açıklama düzeyi ise %35,6 bulunmuştur. Çalışmadan elde edilen sonuçlara benzer olarak, Bonaiuto vd.'in (2003) çalışmalarında da ulaşım hizmetlerinin ve sosyal ilişkilerin son derece önemli olduğu vurgulanmıştır. Çalışma sonucundan farklı olarak, Lee (2008)'nin Tayvan'da yaşayan insanların yaşam memnuniyetlerini araştırdığı çalışmada ise şehir memnuniyetini açıklayan en önemli değişkenin şehir güvenliği olduğu tespit edilmiştir.

Tek yönlü ANOVA sonucunda gelir, şehirde ikamet ettikleri süre ve cinsiyet değişkenlerine göre şehir olanaklarından memnuniyet ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar Karamustafa vd. (2010), Williams vd. (2008) araştırmalarından elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir. Karamustafa vd. (2010), çalışmalarında Kayseri'de beş yıl ve daha fazla süredir yaşayanların Kayseri ile ilgili olarak yaşam memnuniyetlerinin, Kayseri'de beş yıldan daha az yaşayanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Williams vd. (2008) çalışmalarında da cinsiyet, şehirde ikamet ettikleri süre ile şehir memnuniyet ortalamaları arasında farklılık olduğu, hane halkı geliri 2001-2004 yılları için de yaşam kalitesini açıklayan en önemli değişken olarak saptanırken, bir seneden az ikamet eden bireylerin yaşam kalitesinin 2004 yılında düştüğü belirlenmiştir.

Erkek öğrencilerin şehrin güvenliğine ilişkin memnuniyet ortalamaları kız öğrencilere nazaran anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla bayanların kendilerini kamusal mekanlarda savunmasız hissetmemelerini ve görünür kılınmalarını sağlayacak çeşitli önlemler alınmalıdır. 3-4 yıldır şehirde yaşayan öğrenciler, 10 yıldan fazla Kütahya'da bulunan öğrencilere göre halk ilişkilerinden daha az memnundur. Geliri düşük olanların yüksek olanlara nazaran şehrin güvenlik, istihdam ve çevresel olanaklarından daha az memnun olduğu gözlenmiştir. Bu sonuç düşük gelirli öğrencilerin istihdam edilebileceği çalışma alanlarıyla birlikte, sosyal hayata uyum sağlayacakları mekanlar yaratılması konusunda tedbirler alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri şehirden olumlu kanaatlerle ayrılması Kütahya'nın gelecekteki sosyo ekonomik yapısı açısından son derece önemli olduğundan yerel yönetimler şehir memnuniyeti artırıcı çalışmalar içerisine girebilmelidir.

Bu çalışmanın literatüre temel katkısı üniversite öğrencileri için "Şehir Olanakları Memnuniyet Ölçeği" nin geliştirilmeye çalışılması, ölçeğin faktör yapısının incelenmesi ve belirlenen bu faktörlerin üniversite öğrencilerinin eğitim gördükleri şehir olanaklarından

memnuniyetlerini ne düzeyde etkilediğinin belirlenmesidir. Bundan sonraki çalışmalarda geliştirilmeye çalışılan bu ölçeğin ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modellemesi kullanarak daha kapsamlı hale getirilmesine çalışılacaktır. Bu ölçeğin sadece bir üniversitede ve sadece bir fakültede uygulanması çalışmanın kısıtı olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, F. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Şehirle Kurduğu Ekonomik ve Sosyal İlişkilerden Memnuniyet Analizi: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1103-1120.
- Bonaiuto, M., Aiello, A., Perugini, M., Bonnes, M., Ercolani, A. P. (1999). Multidimensional perception of residential environment quality and neighbourhood attachment in the urban environment. *Journal of Environmental Psychology*, 19(4), 331-352.
- Demirel, M. (2014). Burdur Kent İmajı: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması-Burdur City Image: A Case Study On Mehmet Akif Ersoy University Students. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), 230-241.
- Demirgüneş, B., Avcılar Y. (2014). Şehir Markası Oluşturma: Şehirde Oturanların Memnuniyet Düzeyleri Üzerine Bir Uygulama. *Gaziantep Üniversitesi 19.Ulusal Pazarlama Kongresi Bildiri Kitabı*, 18-22 Haziran 2014. Gaziantep. ss. 557-570.
- Fernandez, R. M., Kulik, J. C. (1981). A Multilevel Model Of Life Satisfaction: Effects Of Individual Characteristics And Neighborhood Composition. *American Sociological Review*, 840-850.
- Gültekin, N., Çelik, A., Nas, Z. (2008). Üniversitelerin Kuruldukları Kent'e Katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 264-269.
- Green, S.B., Salkind, N.J., Akey, T.M. (1997). *Using Spss For Windows: Analyzing And Understanding Data*. Nj : Prentice Hall, Inc.
- <http://www.oecdbetterlifeindex.org/>. 25 Nisan 2016 tarihinde erişildi.
- İsen, İ. (2013). Bir Şehrin Markalaşması ve Şehir Pazarlaması Açısından İncelenmesi: Örnek Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı.
- Karamustafa, K., Güllü, K., Acar, N. (2010). Kayserinin Pazarlanabilirliğinin Şehir Yaşam Kalitesi Açısından Önem-Başarım Analizi İle Değerlendirilmesi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 5, 26.
- Kellekçi, Ö. L., Berköz, L. (2006). Konut Ve Çevresel Kalite Memnuniyetini Yükselten Faktörler. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, 5(2),167-178.
- Kleinbaum, D. G., Kupper, L. L., Muller, K. E. (1988). *Applied Regression Analysis And Other Multivariate Analysis Methods*. Boston: Pws-Kent Publishing Company.
- Lee, Yj.(2008). Subjective Quality Of Life Measurement İn Taipei. *Building And Environment*, 43,1205-1215.
- Ramkissoon, H., Smith, L. D. G., Weiler, B. (2013). Testing the dimensionality of place attachment and its relationships with place satisfaction and pro-environmental behaviours: A structural equation modelling approach. *Tourism management*, 36, 552-566.

Rioux, L., Werner, C. (2011). Residential Satisfaction Among Aging People Living İn Place. *Journal Of Environmental Psychology*, 31(2), 158-169.

Tarı, Recep.(2014) *Ekonometri*. 9.Baskı. Umuttepe Yayınları. Kocaeli.

Williams, A., Kitchen, P., Randall, J., Muhajarine, N. (2008). Changes İn Quality Of Life Perceptions İn Saskatoon, Saskatchewan: Comparing Survey Results From 2001 And 2004. *Social Indicators Research*, 85(1), 5-21.

Zeren, H. (2011). Stratejik Kent Yönetimi ve Kent Markası Oluşturma Süreci. *KSÜ İİBF Dergisi*, 1(2), 175-200.